

**КРАТКО ОПИСАНИЕ НА НАЙ-ВАЖНИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ НА КАНДИДАТА
ЗА ЧЛЕН-КОРЕСПОНДЕНТ НА БАН С НЕНАВЪРШЕНИ 50 ГОД.
ПРОФ. Д.Н. МАРГАРИТА БАКРАЧЕВА**

Най-важните постижения на проф. д.н. Маргарита Бакрачева са в областта на възрастовата психология, позитивната психология, консултативната психология, психология на личността и в областта на образованието.

Представените за участие в конкурса трудове съдържат резултатите от 60 проведени изследвания, насочени към изучаване на факторите, определящи процеса на личностна себeregулация и оптимално адаптиране към условията на средата с цел извеждане на практически ориентирани насоки и модели за приложимост на резултатите. Изборът на трудовете е общата им насоченост, което отразява трайния интерес на автора към темата за личностната себепределеност и поддържането на оптимално благополучие в условия на несигурност с цел превенция на негативни ефекти, поддържане на психичното здраве и успешната себепреализация.

Основните научни постижения на М. Бакрачева имат следната кратка формулировка:

1. Изведена е концептуална рамка за изучаване на психосоциалната идентичност като най-адаптивен отговор към условията на средата. Приложеният изследователски подход е с отчитане на комплексното взаимодействие между личностните диспозиции, индивидуалните и средовите фактори в процеса на себепределяне. (Вж. номерата на посочените публикации от Списъка с публикации за участие в конкурса: I.4., III.3, III.5, III.8, III.11, III.14, III.18, III.19, III.20, III.21, III.24, III.26, III.32, III.34, III.38, IV.1.1, IV.1.2, IV.2.1, IV.3.1. Посочените номера на публикации по-долу са от същия списък).
2. Приложен е нов подход към изучаване на виртуалната идентичност и разглеждането ѝ като компонент от общата себепределеност на индивида и на поведението в мрежата и като специфичен копинг, насочен към търсенето и поддържането на смисъл (III.4, III.6, III.7, III.15, III.22, III.30, IV.2.3).
3. Предложен е авторски модел на изучаване на решаването на кризата на психологическа интимност с очертаване на мястото на личностната себепределеност и индивидуалните характеристики (IV.1.1.).
4. Представен е нов подход на разглеждане на трансформирането на реактивното в проактивно поведение, което се концептуализира като компонент на гъвкавата себепределеност. Основен акцент е адаптивността към променящите се условия на средата и подкрепа на идентичността. Описано е субективното възприемане на контекста и възможностите за изграждане и поддържане на изборите в условия на относителна стабилност и в условия на криза (I.6, III.42, IV.1.1, IV.1.2, IV.1.3, IV.1.4, IV.1.5).

5. Използван е холистичен подход в изучаването на възприеманото благополучие и компонентите му с отчитане на взаимодействието на личностните черти, личностните диспозиции, индивидуалните променливи и контекста. Изведена е цялостна изследователската рамка на благополучието и практически посоки за превантивна подкрепа и научаване в процеса на поддържане на оптимално ниво на личностно функциониране. На тази база е изведен динамичен модел за измерване и поддържане на оптимални нива на благополучие с изследователска и приложна значимост (I.14, III.1, III.2, III.35, III.36, III.37, IV.1.3, IV.1.4, IV.1.5, IV.2.2.).
6. Очертани са факторите, които определят степента на възприеман стрес и преживявано благополучие. Описани са ефективните и неефективните стратегии и поведения в процеса на себерегулация и са описани пътища за изграждане на модели на поведение, стимулиращи ефективното функциониране и адаптационен потенциал. Основен акцент са възможностите за повишаване на индивидуалния капацитет за управление на възприемания стрес и активна и проактивна ориентация в себепределянето и себереализацията. Анализирано е влиянието на средата от гледна точка на универсалните и личностно обусловените реакции и възприеманата перспектива в зависимост от спецификата на външните условия (I.7, IV.1, IV.2, IV.3, IV.4, IV.5, IV.2.3, IV.2.4, IV.2.5).
7. Създадени и апробирани са авторски програми за подкрепа при криза на идентичността и повишаване на възприеманото благополучие. Описани са възможностите за повишаване на преживяваното благополучие като част от процеса на учене с превантивен ефект и посоки за разширяване на работата в перспективата на усвояване на ефективни модели за личностно функциониране от перспективата на позитивната психология. (I.1., II.3, III.12, III.16, III.25, IV.1.1, IV.1.3, IV.1.4, IV.1.5).
8. Адаптирани са над 30 скали за изследване на идентичността, възприемания стрес и преживявано благополучие, личностни диспозиции и копинг стратегии, които могат да бъдат свободно използвани (I.5, I.12, II.6; IV.1.1, IV.1.2, IV.1.3, IV.1.4, IV.1.5, IV.2.3, IV.2.4, IV.2.5).
9. Проследени са различни аспекти, свързани със спецификата на образователния процес, дигитализацията му и взаимодействието в контекста на приобщаваща среда и са предложени подходи за подобряване на образователния процес и личностното развитие (I.8, I.9, I.10, I.11, I.13, I.15, I.16, II.5, II.7, III.9, III.10, III.13, III.17, III.23, III.39, III.40, III.42, III.43, III.44, III.46, IV.2.4, IV.2.5, IV.2.6, IV.3.3, IV.3.4),
10. В перспективата на променена демографска картина и нови изисквания към себепредставянето са анализирани подходи към изучаването и управлението на интеркултурното взаимодействие, просоциалното поведение, конспиративното мислене, социалните отношения и етичните въпроси с практически ориентирани изведени насоки (I.2, I.3, I II.1, II.2, II.4, II.8, III.27, III.28, III.29, III.31, III.33, III.41, III.45, III.47, IV.3.2),

Резултатите, описани в представените трудове, имат пряка практическа приложимост в образованието, консултативната практика, превенцията на стреса и разгръщането на личностния потенциал в индивидуален аспект и в организационен план.

Маргарита Бакрачева има издадени също и 3 научно-популярни книги, 2 ръководства и 8 преведени книги, изнесени 6 публични лекции, над 350 участия в медии и проведени повече от 150 обучения.

Била е научен ръководител на 3 успешно защитили докторанти, 2 от които са вече доценти и 1 докторант отчислен с право на защита. Има също така 25 отлично защитили дипломанти (2018 г. – 2024 г.).

Чете 22 лекционни курса в ОКС бакалавър и ОКС магистър във ФНОИ, СУ „Св. Климент Охридски“ и ПУ „Паисий Хилендарски“, ВА „Г. С. Раковски“, Национална Художествена Академия, НМА „Панчо Владигеров“ и 5 курса в докторантско училище на ФНОИ, СУ „Св. Климент Охридски“ с 850 часа реална аудиторна заетост за 2022/2023 академична година.

Проф. Маргарита Бакрачева е била член на НС на ИИНЧ-БАН (2013г. - 2017 г.).

От 2019 г. е член на ФС на ФНОИ, зам.-декан научна, проектна, международна дейност и връзки с обществеността; председател на комисията за научноизследователската дейност и на комисията по качество на ФНОИ; член на учебната комисия на ФНОИ.

От 2024 г. е завеждащ катедра Социална педагогика и социално дело.

Била е член на 3 ВНЕК по ОН към ФНИ, от 2019 г. е оценител на проекти към ФНИ.

През 2017 г. е била външен експерт по програма Еразъм+ и консолидатор по програма ERA NET + и е участвала в комисия по изготвяне на държавен образователен стандарт.

Председател на организационния комитет на 11 и участник в организационния комитет на 4 научни форума на ИИНЧ-БАН и председател на организационния комитет 4 научни форума на ФНОИ, СУ „Св. Климент Охридски“.

Член е на 4 редколегии на две български и две чуждестранни списания.

Медиатор, член на International Mediation Institute.

Участник в 27 проекта, 4 международни и 23 национални.

Рецензент на 9 монографии, 1 ръководство, 1 учебник и 2 сборника.

Изготвила е 127 рецензии за 16 български и международни списания. Член на 37 научни журита.

Наградена е с три отличия за млад учен на БАН, Съюза на учените и ИИНЧ-БАН.